

RAJARSHI JANAK UNIVERSITY

Janakpurdham, Dhanusha,

Nepal

Master of Philosophy in Eastern Philosophy

प्राच्य दर्शन (पूर्विय दर्शन)

Under

Faculty of Humanities and Social Sciences

Submitted By

Faculty of Humanities and Social Sciences

Rajarshi Janak University

Janakpurdham, Nepal

(2078)

Programme : Master of Philosophy (M. Phil) in Eastern Philosophy

Semesters : Three Semesters

Course duration : 18 months

Credit hours: 30

About the Programme:

Rajarshi Janak University is a higher educational institution dedicated to impart quality education in different fields of knowledge. It has now decided to establish the degree of M. Phil in Eastern Philosophy. This course comprises of various philosophical traditions and modern research methodology along with ICT in research.

Course Objectives:

Ancient traditions developed in the Indian subcontinent greatly influenced to the societies in the region. Various philosophical traditions developed as the offshoots of Hinduism and Buddhism collectively formed Eastern philosophy. This programme intends to train students in this field of knowledge.

Course purpose:

The purpose of this course is to train students in the eastern philosophy and also make them able to understand modern tools of philosophical research so that the subject itself becomes within the reach of many.

Future scope:

This programme also aims at contributing in the formation of a moral and egalitarian society with the application of the knowledge of eastern traditions. Since, this is very interesting area of ancient knowledge tradition; it also provides guidelines for better life. It has very good scope in our society that has been experiencing profound impact of

modernity, individualism and materialism. This may help to produce future leaders with spiritual and moral qualities.

Eligibility criteria:

Prospective applicants must have

- A Master's degree in any discipline.
- Admission is merit based evaluated through entrance Examination.

Mode of study:

Virtual method through digital platform.

Rajarshi Janak University

Faculty of Humanities & Social sciences

Course Structure of Master of Philosophy in Eastern Philosophy

(प्राच्य दर्शन)

(3semester 18 Month)

M.Phil in Eastern Philosophy First semester

S.N.	Course Code & Paper	Course Title	Credit Hours	Full Marks		Total Full Marks	Pass Marks	
				University exam	Internal exam		University exam	Internal exam
1	EP 701 (प्रथम पत्र)	दर्शनशास्त्रको संक्षिप्त परिचय र पौरस्त्य दार्शनिक अवधारणा	3	60	40	100	30	20
2	EP 702 (दोश्रो पत्र)	वेदप्रामाण्यवादी प्राच्य दर्शन र वेद अप्रामाण्यवादी प्राच्य दर्शन (आस्तिक र नास्तिक दर्शन) को संक्षिप्त अध्ययन	3	60	40	100	30	20
3	EP 703 (तेस्रो पत्र)	Research Methodology	3	60	40	100	30	20
4	EP 704 (चौथो पत्र)	ICT & e Research	3	60	40	100	30	20
		Total cr.	12					

M.Phil in Eastern Philosophy Second semester

S.N.	Course Code & Paper	Course Title	Credit Hours	Full Marks		Total Full Marks	Pass Marks	
				University exam	Internal exam		University exam	Internal exam
1	EP 705 (प्रथम पत्र)	साङ्ख्य र योग दर्शनको विशिष्टीकृत अध्ययन	3	60	40	100	30	20
2	EP 706 (दोश्रो पत्र)	न्याय र वैशेषिक दर्शनको विशिष्टीकृत अध्ययन	3	60	40	100	30	20
3	EP 707 (तेश्रो पत्र)	पूर्व मिमांसा र वेदान्त दर्शनको विशिष्टीकृत अध्ययन	3	60	40	100	30	20
4	EP 708 (चौथो पत्र)	चार्वाक, जैन, बौद्ध, शैव, शाक्त र बोन दर्शनको विशिष्टीकृत अध्ययन	3	60	40	100	30	20
5	EP 709 (पाँचौ पत्र)	गोष्ठी, प्राज्ञिक लेखन र प्रकाशन	3	60	40	100	30	20
		Total cr.	15					

M.Phil in Eastern Philosophy Third semester

S.N.	Course Code & Paper	Course Title	Credit Hours	Full Marks		Total Full Marks	Pass Marks	
				University exam	Internal exam		University exam	Internal exam
1	EP 710	शोध लेखन	3	-	-	100	50	-
Total cr.			3					

Total Cr. 12+15+3= 30

द्रष्टव्य

१. प्राच्य दर्शन (Eastern Philosophy) मा एम. फिल. तहका लागि निर्धारित उपर्युक्त प्रत्येक पाठ्यांश ३ क्रेडिट (४८ पाठघण्टा)को शिक्षण भर्चुअल विधिबाट हुनेछन् ।
२. प्राच्य दर्शनमा एम. फिल. तहमा प्रथम सत्रमा १२ क्रेडिट, द्वितीय सत्रमा १५ क्रेडिट र तृतीय सत्रमा ३ क्रेडिट गरी जम्मा ३० क्रेडिटको हुने छ ।
३. तेस्रो सत्रका निम्ति निर्धारित पाठ्यांश सङ्केत नं. ७१० को नियमित कक्षा हुने छैन । यसअन्तर्गत विद्यार्थीले सङ्काय डिनको कार्यालयद्वारा स्वीकृत शोधशीर्षक एवम् निर्धारित शोधनिर्देशकका निर्देशनमा शोधप्रस्ताव तयार गरी स्वीकृत गराउनुपर्ने छ र तदनुसार निर्धारित समयावधिभित्र शोधप्रबन्ध प्रस्तुत गर्नुपर्दछ ।
४. माथि उल्लिखित पाठ्यांशमध्ये कुन शैक्षिक सत्रमा कुन कुन पाठ्यांश सञ्चालन गर्ने भन्ने कुरा मानविकी सङ्कायको डिन कार्यालयले तोकेबमोजिम हुने छ ।
५. सत्रान्त परीक्षामा सहभागी हुनका निम्ति ८० प्रतिशत हाजिरी पुग्नु अनिवार्य छ ।
६. शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप
 - (क) विद्यार्थीलाई समूह वा व्यक्तिगत कार्यका रूपमा सैद्धान्तिक पाठको पाठपत्र उपलब्ध गराउने र मुख्य बुँदा बनाई कक्षामा प्रस्तुत गर्न लगाउने ।
 - (ख) सैद्धान्तिक आधारमा गरिने अध्ययन र अनुसन्धानका लागि ससाना वैयक्तिक बोध, सहकार्यात्मक खोज, विषय वा पाठ विश्लेषणमा आधारित तथ्याङ्क सङ्कलनका लागि सूचना तथा निर्देश गर्ने ।

- (ग) दिइएको सूचना वा निर्देशनका आधारमा सैद्धान्तिक कक्षा वा व्यक्तिगत प्रस्तुतिपछि विद्यार्थीको बोधसमेतलाई ख्याल गरी शिक्षकले स्लाइडहरू वा कक्षा नोटका आधारमा सिद्धान्तको व्याख्या गर्ने ।
- (घ) प्रस्तुतिका चरणमा विद्यार्थीसँगको अन्तरक्रिया र छलफलसहितमा ध्यान दिई सिद्धान्त र यसको प्रयोगसम्बन्धी बुँदाहरूको व्याख्यानात्मक प्रस्तुति दिने ।
- (ङ) सिद्धान्तको प्रस्तुतीकरणपछि शिक्षकले विद्यार्थीलाई उपयुक्त पाठ/कृति खोज्न लगाउने वा शिक्षक आफैले कुनै कृति तोकिदिने । पाठ/कृति तोक्दा विद्यार्थीको रुचि र त्यस कृतिको विश्लेषणमा सामूहिक र व्यक्तिगत सहभागिताको सुनिश्चितता हुने कुरामा समेत ध्यान दिने ।
- (च) कृतिबाट सिद्धान्तमा आधारित पाठ कसरी खोज्ने वा कुन विधिको प्रयोग कसरी भन्ने विषयमा कक्षामा छलफल सञ्चालन गर्ने ।
- (छ) शिक्षकले दिएको कार्यमा विद्यार्थीको सक्रिय सहभागिता सुनिश्चित गरी कक्षाकार्य गर्न दिने ।
- (ज) कक्षागत प्रस्तुतिमा सामूहिक सिकाइ र सबै विद्यार्थीको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने वातावरण तयार पारी प्रस्तुतिको सङ्गठन, शीर्षक, निष्कर्षमा टिप्पणी गर्न लगाउने ।
- (झ) शिक्षकले पठन सामग्री वा उदाहरणका बारेमा र समूह वा व्यक्तिकार्यका बारेमा सूचना दिने ।
- (ञ) विद्यार्थीले व्यक्तिगत वा समूहगत प्रस्तुति गरेपछि शिक्षकले सकारात्मक टिप्पणी गर्ने र टिप्पणीमा विद्यार्थीको प्रस्तुतिलाई आधार मानी आवश्यकताअनुसार पुनर्लेखन गर्न समेत प्रोत्साहन गर्ने ।
- (ट) यथाशक्य प्रत्येक एकाइ र त्यो सम्भव नभए प्रत्येक एकाइमा आधारित भई गृहकार्य दिने र उक्त गृहकार्यमा शिक्षकले व्यक्तिगत वा सामूहिक टिप्पणी गर्ने वा पृष्ठपोषण दिने ।
- (ठ) शिक्षकले कुनै शीर्षक तोकेर विद्यार्थीलाई उक्त शीर्षकमा कार्य गर्न लगाउँदा प्रत्येक शीर्षकका आधारमा विश्लेषणात्मक लेखको सङ्गठन र ढाँचा प्रस्तुत गर्न लगाई त्यस ढाँचाका बारेमा कक्षामा छलफल गरी अन्तिम सङ्गठनका आधारमा लेख लेख्न लगाई प्रस्तुत गर्न लगाउने ।

(७) मूल्याङ्कन प्रक्रिया

मूल्याङ्कनको अङ्क विभाजन निम्नलिखितअनुसार हुने छ :

(क) आन्तरिक मूल्याङ्कन

जम्मा पूर्णाङ्क : ४०

(अ) कक्षागत प्रस्तुति : ५ (पाँच) अङ्क, हाजिरी : ५ (पाँच) अङ्क र सामूहिक कार्य : १० (दश) अङ्क गरी

जम्मा २० (बिस) पूर्णाङ्क

(आ) आवधिक पत्र : जम्मा २० (बिस) पूर्णाङ्क

(ख) सत्रान्त परीक्षा :

जम्मा पूर्णाङ्क ६०

(अ) सत्रान्त परीक्षामा सहभागी हुनका लागि सबै आन्तरिक मूल्याङ्कनमा उत्तीर्ण भएको हुनुपर्ने छ ।

(आ) सत्रान्त परीक्षाको समय ३ घण्टा हुनेछ ।

(द) प्रश्ननिर्माणको ढाँचा

सत्रान्त परीक्षाको प्रश्ननिर्माण ढाँचा निम्नलिखितअनुसार हुने छ :

(क) सैद्धान्तिक विश्लेषणात्मक/मूल्याङ्कनात्मक प्रश्न २ ओटा सोधिने छन् र तीमध्ये कुनै १ प्रश्नको उत्तर दिनुपर्ने छ । यसको अङ्कभार १२ हुने छ ।

(ख) प्रायोगिक विश्लेषणात्मक प्रश्न ६ ओटा सोधिने छन् र तीमध्ये कुनै ४ ओटा प्रश्नको उत्तर दिनुपर्ने छ । प्रतिप्रश्न अङ्कभार ८ हुने छ ।

(ग) समस्या समाधानमूलक प्रश्न एउटा सोधिने छ । त्यसको अङ्कभार ८ हुने छ ।

(घ) पाठात्मक बोधप्रश्न ४ ओटा सोधिने छन् र ती सबै अनिवार्य हुने छन् । यी प्रश्नहरूको प्रतिप्रश्न अङ्कभार २ हुने छ ।

(ङ) यसरी सत्रान्त परीक्षा जम्मा ६० अङ्कमा लिइने छ ।

Course Title: दर्शनशास्त्रको सङ्क्षिप्त परिचय र पौरस्त्य दार्शनिक अवधारणा

Full Marks: 100

Course no: EP 701

Pass Marks: 50

Semester: I paper1

Credit hours: 3 (T.H.48)

एकाइ एक : दर्शनशास्त्रको सैद्धान्तिक परिप्रेक्ष्य, परम्परा र प्रवृत्ति (पाठघण्टा १०)

- (क) दर्शन शब्दको व्युत्पत्ति र अर्थ
- (ख) दर्शनशास्त्रको प्राच्य र पाश्चात्य परम्परा
- (ग) प्राच्य र पाश्चात्य दर्शनको प्रवृत्ति एवम् तिनका बिचमा पाइने साम्य र वैषम्य

एकाइ दुई : वैदिक वाङ्मय र वेद-उपनिषद्कालिक दार्शनिक विचारहरू (पाठघण्टा ३०)

- (क) वेद शब्दको व्युत्पत्ति र अर्थ
- (ख) वैदिक वाङ्मयको तात्पर्य र क्षेत्र
- (ग) वैदिक वाङ्मयका संहिता, ब्राह्मण र आरण्यकहरूको सङ्क्षिप्त अध्ययन र तिनमा प्रस्तुत मुख्य मुख्य दार्शनिक विचारहरूको विश्लेषण
- (घ) उपनिषद्हरूको अध्ययन र तिनमा विशेषतः ईशोपनिषद्, छान्दोग्योपनिषद्, बृहदारण्यकोपनिषद्, ऐतरेयोपनिषद्, तैत्तिरीयोपनिषद्, प्रश्नोपनिषद्, केनोपनिषद्, कठोपनिषद्, मुण्डकोपनिषद्, माण्डूक्योपनिषद्, कौषीतकि उपनिषद्, मैत्री उपनिषद् र श्वेताश्वेतर उपनिषद्का साथै गीतामा प्रस्तुत दार्शनिक विचारहरूको विश्लेषण

एकाइ तीन : विभिन्न उपनिषद्मा प्रस्तुत निम्नलिखित संवादहरूको अध्ययन र विश्लेषण

(पाठघण्टा ८)

याज्ञवल्क्य-जनक संवाद

याज्ञवल्क्य- गार्गी संवाद

अष्टावक्र-जनक संवाद

शुकदेव-जनक संवाद

नचिकेता- यम संवाद

उद्दालक आरुणि-श्वेतकेतु संवाद

सत्यकाम जाबाल- जाबाली संवाद

पाठ्य सन्दर्भसामग्री

उपाध्याय, जगत्प्रसाद (प्रा.) (२०७८), पौरस्त्य दर्शनको सैद्धान्तिक रूपरेखा, काठमाडौँ : नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठान ।

उपाध्याय, बलदेव (सन् १९६६), भारतीय दर्शन, वाराणसी : शारदा मन्दिर ।

गोयन्दका, हरिकृष्ण दास (व्याख्याकार) (२०७२), ईशादि नौ उपनिषद्, गोरखपुर : गीता प्रेस ।

तिवारी, नरेशप्रसाद (सन् २०१२), भारतीय दर्शन एवम् पाश्चात्य दर्शन, दिल्ली : मोतीलाल बनारसी दास ।

वैद्य 'किरण', मोहन (२०७४), हिमाली दर्शन, ललितपुर : साझा प्रकाशन ।

साङ्कृत्यायन, राहुल (सन् १९९४), दर्शन दिग्दर्शन, इलाहाबाद : किताब महल ।

..... (२०६९) श्रीमद्भगवद्गीता, गोरखपुर : गीता प्रेस ।

Course Title: प्राच्य दर्शनहरूको उद्भव र विकास (इतिहास र परम्परा)

Course no: EP 702

Semester: I paper 11

Full Marks: 100

Pass Marks: 50

Credit hours: 3 (T.H.48)

एकाइ एक : वेदप्रामाण्यवादी साङ्ख्य, योग, न्याय, वैशेषिक, मीमांसा र वेदान्त दर्शनको उद्भव र विकास (इतिहास र परम्परा) । (पाठघण्टा १०)

एकाइ दुई : वेद अप्रामाण्यवादी लोकायत (चार्वाक), बौद्ध (माध्यमिक, योगाचार, सौत्रान्तिक र वैभाषिक) र जैन दर्शनको उद्भव र विकास (इतिहास र परम्परा) । (पाठघण्टा १२)

एकाइ तीन : बोन, शाक्त र शैव दर्शनको उद्भव र विकास (इतिहास र परम्परा) (पाठघण्टा ५)

एकाइ चार : चिनियाँ दर्शनको परम्परा र प्रवृत्ति । (पाठघण्टा ५)

एकाइ पाँच : प्राच्य दार्शनिकहरू कपिल, पतञ्जलि, महावीर, गौतम बुद्ध, गौतम, कणाद, जैमिनि, वादरायण, वात्स्यायन, दिङ्नाग, उद्योतकर, नागार्जुन, वाचस्पति मिश्र, कुमारिल भट्ट, प्रभाकर मिश्र, उदयनाचार्य, प्रशस्तपाद, गङ्गेशोपाध्याय, कन्फ्युसियस र लाओत्सुको परिचय । (पाठघण्टा १०)

एकाइ छ : प्राच्य दर्शनपरम्पराका आधुनिक चिन्तकहरू कबिर, दयानन्द सरस्वती, रामकृष्ण परमहंस, सन्त शशीधर, जयपृथ्वीबहादुर सिंह, खप्तड बाबा, जे. कृष्णमूर्ति, ओशो र शिवपुरी बाबाको परिचय । (पाठघण्टा ६)

पाठ्य सन्दर्भसामग्री

उपाध्याय, गोपीरमण (२०७६), बौद्ध दर्शन, काठमाडौँ : नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठान ।

उपाध्याय, जगत्प्रसाद (प्रा.) (२०७८), पौरस्त्य दर्शनको सैद्धान्तिक रूपरेखा, काठमाडौँ : नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठान ।

उपाध्याय, बलदेव (सन् १९६६), भारतीय दर्शन, वाराणसी : शारदा मन्दिर ।

दास गुप्त, एस. एन. (सन् १९८८), भारतीय दर्शनका इतिहास भाग १-५, जयपुर : हिन्दी ग्रन्थ अकादमी ।

माधवाचार्यः, सर्वदर्शनसङ्ग्रहः, (हिन्दी व्याख्याकार उमाशङ्कर शर्मा ऋषि), वाराणसी : चौखम्बा प्रकाशन ।

साङ्कृत्यायन, राहुल (सन् १९९४), दर्शन दिग्दर्शन, इलाहाबाद : किताब महल ।

वैद्य 'किरण', मोहन (२०७४), हिमाली दर्शन, ललितपुर : साभा प्रकाशन ।

हिरियान्ता, एम. (सन् १९९४), आउटलाइन्स् अफ इन्डियन फिलोसोफी, दिल्ली : मोतीलाल बनारसी दास पब्लिसर्स प्रा.लि. ।

सुवेदी, विमल (डा.) (२०७८), चिनियाँ दर्शन, काठमाडौँ : नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठान ।

नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठानबाट विभिन्न मितिमा प्रकाशित दर्शनावली भाग १ देखि भाग ८

विभिन्न सन्तदर्शनहरू

Course Title: **Research Methodology**

Course no: EP 703

Semester: I paper 3

Full Marks: 100

Pass Marks: 50

Credit hours: 3 (T.H.48)

Course description:

This course of studies is designed as part of M. Phil in Eastern Philosophy. It is basically about research methods. It focuses on qualitative research, research process, selecting topic for research leading to preparing a working proposal. It then focus on preparing reading list and review of literature. Then it imparts knowledge on sources of information, evidences, authenticating evidences. It further focuses on organizing materials intended to use so far along with generalization.

Course objectives:

The general objective of this course is to provide general skill of research to M. Phil students. But there are also certain specific objectives. At the end of the session, students will learn about research process, write a workable proposal, acquire knowledge about evidences and finally write research report.

Unit 1 Introduction to Research

T.H. 10

- Defining research
- The Research process
- Qualitative research method > features, procedure, types, analysis

Unit 2 Initiating Research

T.H.10

- Selection of a topic
- Writing research proposal

Unit 3 Critical Approach to Sources materials

T.H. 10

- Preparing the reading list and Review of literature
 - Writing seminar and academic papers
- [Subject of inquiry, fundamentals, writing, editing, publication]

Unit 4 Sources of information and evidences

T.H. 10

- Primary and secondary sources
- Evidences and their types
- Use of archives and libraries

- Selecting material for use
- Authentication of evidences: External and internal criticisms
- Interview and questionnaire methods

Unit 5 Research writing and presentation

T.H. 8

- Organizing materials
- Making outline and Generalization
- Citation and Referencing and Use of Latin abbreviations
- Preparing Rough draft
- Editing and final report

Recommended readings

- Bloch, Mark (1953) The Historians Craft, New York: Vintage Books
- Brazhun, J. and Groff, H. F., The Modern Researcher, Harcourt: Brace Jovanovich, 1972.
- Brundage, Anthony, Going to the Sources: A Guide to Historical Research and Writing, Sussex: John Wiley and sons, 2013.
- Katz, M.J.(2009). From research to manuscript: A guide to scientific writing. USA: Springer Science
- Kothari, C. R., Research Methodology: Methods and Techniques, New Delhi: New Age International, 2004.
- Leedy, P. D. and Ormrod, J. E. (1993). What is Research? (Part One: The Fundamentals),
Practical Research: Planning and Design (Ninth Edition). Boston: Published by Pearson Education, Inc. https://pce-fet.com/common/library/books/51/2590_%5BP%20Practical%20Research%20Planning%20and%20Design%209th%20Edition.pdf
- Pant, P. R., Social Science Research, Kathmandu: Buddha Publications, 2006.

Course Title: ICT & e Research

Course no: EP 704

Semester: I paper 1V

Full Marks: 100

Pass Marks: 50

Credit hours: 3 (T.H.48)

Course description:

ICT in research is a course designed for M. Phil in Eastern Philosophy. It focuses on use of ICT in research using digital research tools and eResearch methods. It focuses eResearch with emphasis on popular activities of Digital humanities.

Course objectives:

The general objective of this course is to provide skill of using ICT tools in research. At the completion of the course students will be able to learn use of theories in research writing, eresources in advanced research . They will also know about internet based research and the digital humanities.

Unit 1 Research Planning

T.H.12

- Planning a research
- The Research Process
- Basic introduction to topics, research proposal
- Review of literature
- Qualities of a researcher in philosophical inquiry

Unit 2 Theoretical approach in qualitative Research

T.H.12

- Introduction to Theories.
- the theoretical paradigm in research
- Relations between theories and research
- Writing academic papers using ICT tools

Unit 3 Application of ICT in Research

T.H. 12

- Knowing the ICT – Meaning, importance,
- What is eResearch and eResearch methods
- Use of ICT
- Internet based research: websites, search engines, E-journals and E-library

Unit 4 Digital Humanities

T.H.12

- use of digital resources in the humanities
- digital research tools (DiRT) / devices and methods
- digital research tools
- Open source web publishing

Recommended readings

1. Digital Research Tools (DiRT) Directory,
<https://digitalhumanities.berkeley.edu/resources/digital-research-tools-dirt-directory>
2. Johanna Drucker, The Digital Humanities Coursebook An Introduction to Digital Methods for Research and Scholarship, London: Routledge 2021
3. Kwong Nui Sim Enhancing the Role of ICT in Doctoral Research Processes, Wellington, 2019
4. Peter Claus and John Marriot (2017). History An Introduction to Theory, Method and Practice

Course Title: साङ्ख्य र योग दर्शनको विशिष्ट अध्ययन
Course no: EP 705
Semester: II paper 1

Full Marks: 100
Pass Marks: 50
Credit hours: 3 (T.H.48)

एकाइ एक :

साङ्ख्य दर्शनका तत्त्व (प्रकृति, पुरुष आदि पदार्थ) मीमांसा, ज्ञान-(प्रत्यक्ष, अनुमान र शब्द प्रमाण)-मीमांसा र आचारमीमांसासँग सम्बन्धित मुख्य सिद्धान्तहरू, सत्कार्यवाद (कार्यकारण सिद्धान्त), प्रकृति र त्यसका गुणसम्बन्धी सिद्धान्त, कैवल्य वा मोक्षसम्बन्धी सिद्धान्तहरू (पाठघण्टा २०)

एकाइ दुई :

योग दर्शनका तत्त्व (पदार्थ) मीमांसा, ज्ञानमीमांसा र आचारमीमांसासँग सम्बन्धित मुख्य सिद्धान्तहरू, जीव, चित्त र यसका वृत्तिहरू, पञ्चक्लेश, ईश्वर, दृश्य (भौतिक जगत्), योगको प्रयोजन, यम, नियम आदि अष्टाङ्ग योग र तिनको सामाजिक उपयोग, सिद्धि, मोक्ष आदि विषय (पाठघण्टा २०)

एकाइ तीन :

साङ्ख्य दर्शन र योग दर्शनका तत्त्वमीमांसा, ज्ञानमीमांसा र आचारमीमांसाको तुलनात्मक विश्लेषण (पाठघण्टा ८)

पाठ्य सन्दर्भसामग्री

साङ्ख्य र योग दर्शनसँग सम्बन्धित मूल ग्रन्थ, व्याख्या वा अनुवाद ग्रन्थ र विवेचना गरिएका सबै ग्रन्थ

Course Title: न्याय र वैशेषिक दर्शनको विशिष्ट अध्ययन
Course no: EP 706
Semester: II paper 11

Full Marks: 100
Pass Marks: 50
Credit hours: 3 (T.H.48)

एकाइ एक :

न्याय दर्शनका पदार्थहरू, प्रमाण, प्रमेय, कारण, आत्मा र ईश्वर, सृष्टि र प्रलय, शाब्दबोध, मोक्ष र पिठरपाकसम्बन्धी सिद्धान्तहरू (पाठघण्टा १८)

एकाइ दुई :

वैशेषिक दर्शनमा पदार्थ प्रतिपादनका प्रवृत्तिहरू, प्रतिपादित पदार्थहरू र तिनको सिद्धान्तका साथै कारण, प्रमाण, परमाणु, पाकज प्रक्रिया तथा आचारसँग सम्बन्धित सिद्धान्तहरू (पाठघण्टा १८)

एकाइ तीन :

न्याय दर्शन र वैशेषिक दर्शनका तत्त्वमीमांसा, ज्ञानमीमांसा र आचारमीमांसाको तुलनात्मक विश्लेषण (पाठघण्टा १२)

पाठ्य सन्दर्भसामग्री

न्याय र वैशेषिक दर्शनसँग सम्बन्धित मूल ग्रन्थ, व्याख्या वा अनुवाद ग्रन्थ र विवेचना गरिएका सबै ग्रन्थ

Course Title: पूर्व मीमांसा र वेदान्त दर्शनको विशिष्ट अध्ययन
Course no: EP 707
Semester: II paper 111

Full Marks: 100
Pass Marks: 50
Credit hours: 3 (T.H.48)

एकाइ एक :

पूर्वमीमांसा दर्शनमा तत्त्वमीमांसाअन्तर्गत प्रतिपादित पदार्थहरू, ज्ञानमीमांसाअन्तर्गत प्रतिपादित प्रमाण र तिनका प्रकारहरू, वेदको स्वतः प्रमाणता, सिद्धार्थ वाक्य र विधिवाक्य, अन्विताभिधानवाद र अभिहितान्वयवाद, आचारमीमांसाअन्तर्गत शक्ति र अपूर्वको सिद्धान्त, कर्म र फल, मोक्ष, पदार्थ, प्रमाण र शाब्दबोधसम्बन्धमा प्रभाकर मिश्र र कुमारिल भट्टका मतमतान्तरहरू (पाठघण्टा २०)

एकाइ दुई : वेदान्त दर्शनअन्तर्गत शङ्करको अद्वैत सिद्धान्त, रामानुजको विशिष्टाद्वैत सिद्धान्त, मध्वको द्वैत सिद्धान्त, निम्बार्कको द्वैताद्वैत सिद्धान्त, वल्लभको शुद्धाद्वैत सिद्धान्तका साथै वेदान्तमा प्रतिपादित पदार्थहरू, ब्रह्म, ईश्वर, आत्मा, जीव, अध्यास, विवर्तवाद, जगत्सृष्टि, मोक्ष, प्रमाण र तिनका प्रकार (पाठघण्टा २०)

एकाइ तीन : पूर्व मीमांसा र वेदान्त दर्शनका तत्त्वमीमांसा, ज्ञानमीमांसा र आचारमीमांसाको तुलनात्मक विश्लेषण (पाठघण्टा ८)

पाठ्य सन्दर्भसामग्री

पूर्वमीमांसा र वेदान्त दर्शनसँग सम्बन्धित मूल ग्रन्थ, व्याख्या वा अनुवाद ग्रन्थ र विवेचना गरिएका सबै ग्रन्थ

Course Title: चार्वाक, जैन, बौद्ध, शैव, शाक्त र बोन दर्शनको विशिष्ट अध्ययन

Full Marks: 100

Course no: EP 708

Pass Marks: 50

Semester: II paper 1V

Credit hours: 3 (T.H.48)

एकाइ एक :

चार्वाक दर्शनमा पदार्थ चिन्तन, सुख र दुःखको स्वरूप यज्ञ र वेदको निरर्थकता, ईश्वर र मोक्षप्रतिको धारणा, ज्ञान वा प्रमाण, स्वभाववाद, भौतिकवाद, आचार वा नीतिमीमांसा (पाठघण्टा ५)

एकाइ दुई :

जैन दर्शनमा पदार्थचिन्तनअन्तर्गत द्रव्य, जीवतत्त्व, अजीव तत्त्व-पुद्गल, धर्म, अधर्म, आकाश, काल, कर्मसिद्धान्त, संवर र निर्जरा, मोक्ष तथा आचार, ईश्वर, अनेकान्तवाद, स्याद्वाद र सप्तभङ्गी नय

(पाठघण्टा ८)

एकाइ तीन :

बौद्ध दर्शनअन्तर्गत बुद्धका विचारहरू- चार आर्य सत्य, पञ्च स्कन्ध, आर्य अष्टाङ्गिक मार्ग, दश अकथनीयका साथै बौद्ध दर्शनका चार शाखाहरू -माध्यमिक, योगाचार, सौत्रान्तिक र वैभाषिक तथा बौद्ध धर्मका तीन सम्प्रदाय-हीनयान, महायान र वज्रयान, क्षणिकवाद, प्रतीत्यसमुत्पाद, अनात्मवाद, अभौतिकवाद, अनीश्वरवाद, शून्यवाद, विज्ञानवाद, बाह्यानुमेयवाद, बाह्य प्रत्यक्षवाद (पाठघण्टा २५)

एकाइ चार :

शैव दर्शन, शाक्त दर्शन र बोन दर्शनको तत्त्वमीमांसा, ज्ञानमीमांसा र आचारमीमांसा (पाठघण्टा १०)

पाठ्य सन्दर्भसामग्री

चार्वाक, जैन, बौद्ध, शैव, शाक्त र बोन दर्शन तथा यिनका विभिन्न मतहरूसँग सम्बन्धित मूल ग्रन्थ, व्याख्या र अनुवाद ग्रन्थ एवम् विवेचना गरिएका सबै ग्रन्थ

Course Title: गोष्ठी, प्राज्ञिक लेखन र प्रकाशन
Course no: EP 709
Semester: II paper V

Full Marks: 100
Pass Marks: 50
Credit hours: 3 (T.H.48)

१. गोष्ठीको आयोजन- विषय वस्तुको प्रस्तुतिकरण एवं छलफल ।
२. प्राज्ञिक लेखन - सम्बन्धित विषयमा लेख रचनाको अभ्यास ।
३. प्रकाशन - लेख रचनाको प्रकाशन ।

Course Title: **Thesis Writting**
Course no: EP 710
Semester: 111

Full Marks: 100
Pass Marks: 50
Credit hours: 3 (T.H.48)

शोधलेखन